

Vogels ringen in je tuin: de eerste ervaringen met het ring-MUS project (deel 2)

Rob Moolenbeek

Het ring-MUS project is in 2010 gestart door het Vogeltrekstation in Wageningen. Reden is het feit dat Nederland voor 16% stedelijk gebied heeft en we eigenlijk weinig weten over de voor- en/of achteruitgang van de daar broedende vogels. Steden en dorpen zijn een belangrijk gebied voor vogels om te overleven. Vogelbescherming heeft aangegeven dat van de ruim 50 stadsvogels er zeven op de Rode Lijst staan, waarin bedreigde vogelsoorten staan. Vogelbescherming organiseert al jaarlijks een teldag voor tuinvogels, maar door vogels individueel herkenbaar te maken is er misschien meer resultaat te behalen. Het ring-MUS project heeft ten doel de verspreiding, de reproductie en de sterfte van 'stadse' vogels te volgen, waardoor oorzaken van toe- of afname beter in kaart gebracht kunnen worden. Het ringen van vogels lijkt hiervoor een goed middel.

Tuinvogels ringen

Ervaren vogelaars, in het bezit van een ringvergunning vangen met regelmaat (minimaal twee keer per maand gedurende zes aaneengesloten uren) de vogels in hun tuin. Door dit landelijk te doen kunnen, als men over een reeks van minimaal vijf jaar beschikt, berekeningen worden uitgevoerd. Hierdoor worden trends zichtbaar.

Mus met kleurringen

Bijzondere aandacht gaat uit naar de huismus. Omdat de soort als hij eenmaal gevangen is zich niet gemakkelijk weer laat vangen heeft

men besloten deze vogels ook kleurringen om te doen. Met een verrekijker of telescoop kunnen deze dan eenvoudig worden herkend en afgelezen. Over het algemeen zijn huismussen nogal plaatsgebonden, maar mocht u een mus met kleurringen zien, probeer dan de combinatie aan de linker- en rechterpoot vast te leggen. Een melding stel ik dan zeer op prijs. In mijn vorige artikel had ik al aangegeven waardoor mijn 'hernieuwde' interesse voor vogels en het ringonderzoek mijn belangstelling heeft.

Medio januari 2012 kreeg ik mijn ringvergunning van het Vogeltrekstation (VT). Mijn tuin, omgeven door sloten en grenzend aan een weilandje en elzenbroekbos werd vangklaar gemaakt. Wat snoeiwerk en het vangen kon beginnen.

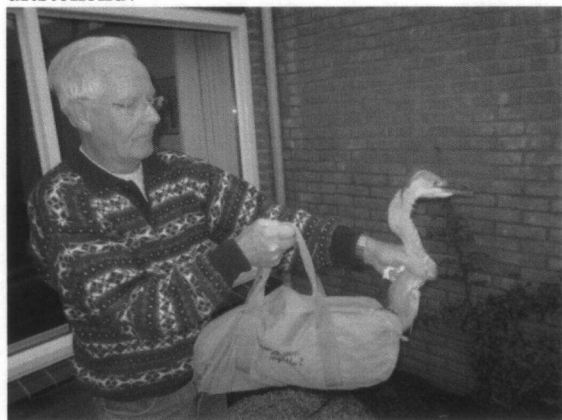
Ik had het geluk dat er wat vorst was, waardoor vooral mezen massaal naar de huizen trokken op zoek naar voedertafels. Je denkt dan dat een groep van zo'n 10 koolmezen en een zelfde aantal pimpelmezen al heel wat is en je op kosten jaagt. Maar nee, al gauw bleken de aantallen veel hoger te liggen. In twee keer vangen ving ik maar liefst 54 pimpelmezen en 40 koolmezen! Een voor mij onverwacht hoog aantal. Na de koudeperiode namen de aantallen wel wat af, maar toch ving ik in de weken daarna nog tientallen pimpel- en koolmezen. Naarmate het broedseizoen naderde namen de aantallen verder af.

Natuurlijk had ik mij terdege voorbereid op dit project, had de nodige ringmaten bij het VT gekocht en ook mijn boekenbestand nam weer in omvang toe. Een ieder zal weten dat als je met regelmaat voert in je tuin ook de sperwers of de haviken daar een graantje 'in dit geval vogeltje' van mee willen pikken. Ik kreeg al snel 'last' van een koppel sperwers. Diverse malen probeerden ze vogels te pakken en enkele malen belandden zij ook in een vangnet. Echter, de maaswijdte is dusdanig dat zij er meestal zelf uit kunnen komen. Ook bij mij was dat minimaal twee keer het geval. Helaas vloog het mannetje tegen het raam bij de burens, een klap die hij niet overleefde.

Blauwe reiger en houtduif

Een ander vermeldenswaardig feit is de vangst van een blauwe reiger. Op 16 februari was ik net weer in mijn woonkamer op de eerste verdieping, toen ik in een oogopslag iets in de kleur blauwgrijs zag bij of in het achterste net. Ik rende weer naar beneden en naar buiten en zag een blauwe reiger met zijn snavel en poot in het net. Ik verloor mijn bril in het net, maar zag kans om de reiger te pakken.

Door het voeren komen er ook muizen naar de vangplaats en daar was de reiger vermoedelijk in geïnteresseerd. Hij liep langs het net dat misschien wat bewoog door een windvlaag en haalde met zijn snavel naar het net uit. De snavel van een reiger heeft aan het uiteinde echter weerhaken aan de binnenzijde, waardoor de snavel vast bleef zitten. Wetende, uit mijn vogelasielperiode bij Barend van Ingen in Naarden, dat reigers behoorlijk kunnen uithalen was voorzichtigheid geboden. Gelukkig hing de bril nog in het net, waardoor er weer zicht op de zaak kwam. Maar wat nu te doen met een reiger waar ik geen ringmaat voor had? Hoe kon ik haar eventueel vervoeren? De tenttas van zoon Floris bracht uitkomst. Tent eruit en reiger erin, zijn kop er uitstekend.

Dick Jonkers met de blauwe reiger

Helaas werd de telefoon bij collega-ringer Daan Buitenhuis niet opgenomen dus vervolgens Dick Jonkers gebeld. Deze was net in Eemnes brandganzen aan het ringen, maar zou met een half uurtje thuis zijn. Er zat dus niets anders op dan met de reiger naar Blaricum te gaan. Aldaar werd een juiste maat ring door Dick omgelegd, werden de maten genomen en kon de vogel weer in de tenttas mee terug naar Ankeveen. Daar aangekomen heb ik de reiger direct weer in de tuin losgelaten. Dick had inmiddels vastgesteld, dat het om een jong wijfje in haar tweede

kalenderjaar ging. Een dus die in 2011 was geboren. Zij huppelde over het gazon, keek nog eens achterom, vloog naar de overkant van de sloot en ging daar haar veren poetsen en weer gladstrijken. Na een kwartiertje zaten alle veren weer op hun plaats en verdween de vogel uit het zicht.

Daan Buitenhuis met de houtduif

Nog een vermeldenswaardig beginnersverhaal is de vangst van mijn eerste houtduif. Al enige tijd scharrelde een doffer op en rond de netten. Totaal niet bang maar altijd het net vermijdend, totdat hij door een onhandige manoeuvre in de onderste vangzak terecht kwam. Een sprint naar buiten en hebbes, weer een nieuwe soort erbij. Ook nu had ik weer behoefte aan een ringmaat die nog niet aan mijn voorraad was toegevoegd. Loslaten of toch maar weer bellen met collegae. Deze keer nam Daan Buitenhuis de telefoon wel op en was zelfs bereid om direct in de auto te stappen en langs te komen. Binnen tien minuten was hij ter plekke en gezamenlijk werd de vogel gewogen en gemeten en van een ring voorzien. Ook hij werd weer vrijgelaten en binnen een half uur liep hij weer te scharrelen in de tuin. Het leek wel of hij trots zijn ring aan iedereen wilde laten zien! Al weken is hij een dagelijkse gast, vaak vergezeld door een nog ongeringd vrouwtje. Ook zij zag wel iets in zo'n mooi glimmende ring en jawel, ik kon haar in een oude hondenbench lokken, vangen en ringen.

Ik vermoed dat ze nu vlakbij in een spar een nest hebben.

Als ik dit schrijf is het eind april en zijn er meer dan 249 vogels geringd en 102 terugvangsten. De top drie is op dit moment:

1. koolmees met 67 exemplaren,
2. pimpelmees met 66,
3. huismus met 40 exemplaren.

Zoals eerder vermeld krijgen de huismussen behalve een metalen aluminium ringetje nog drie kleurringen. Verbazingwekkend vond ik ook het aantal merels in mijn tuin. Ik dacht vijf of zes., maar nee, tot op de dag van vandaag heb ik maar liefst 23 merels kunnen vangen en van een ring voorzien. Nog zeker twee of drie merels lopen zonder ring rond...! Er blijft werk aan de winkel.

Mijn eerste spreeuw mag ook niet onvermeld blijven. Ik herinner me vaag ooit - zo'n 35 jaar geleden? - in De Korhaan over een spreeuw met 'wulpensnavel' te hebben geschreven. Welnu, op bijgaande foto kunt u mijn 'wulpenspreeuw' zien. Zeker een ander beest, maar wel het vermelden waard. Voor details van mijn vangsten kunt u kijken op 'Trektellen.nl' waar ik mijn vangsten wereldkundig maak (zie VRS het Gooi-Ankeveen).

Foto's: Rob Moolenbeek

Spreeuw met wulpensnavel

Om resultaten te halen uit dit project heb ik mij voor vijf jaar 'verplicht' om minimaal twee maal per maand zes aaneengesloten uren te vangen. Ongetwijfeld zal ik hierdoor een beter en zeker ander beeld krijgen van de vogels die het jaar door in mijn tuin te zien zijn. Ik kijk vaker en let op zaken waar ik voorheen geen acht op sloeg; kortom, het worden vijf interessante jaren. Na het eind van dit eerste jaar zal ik de balans opmaken en weer verslag doen van mijn bijzondere ervaringen en vangsten.

Mededeling Vogelringstation no. 6